

Klub Przyrodników
ul. 1 Maja 22
66-200 Świebodzin

Dokumentacja Planu Zadań Ochronnych obszaru Natura 2000 PLH060018 STAWSKA GÓRA w województwie lubelskim

Autorzy opracowania:
dr Anna Cwener
mgr Piotr Chmielewski

ŚWIEBODZIN, listopad 2013
aktualizacja Lublin maj 2014

Dokumentacja Planu Zadań Ochronnych obszaru Natura 2000 PLH060018 STAWSKA GÓRA w województwie lubelskim

SPIS TREŚCI

1. Etap wstępny pracy nad Planem.....	4
1.1. Informacje ogólne.....	4
1.2. Ustalenie terenu objętego Planem	4
1.3. Mapa obszaru Natura 2000.....	5
1.4. Opis założeń do sporządzenia Planu	6
1.5. Ustalenie przedmiotów ochrony objętych Planem	8
1.6. Opis procesu komunikacji z różnymi grupami interesu	9
1.7. Kluczowe instytucje/osoby dla obszaru i zakres ich odpowiedzialności	10
1.8. Zespół Lokalnej Współpracy.....	11
2. Etap II Opracowanie projektu Planu	12
2.1. Informacja o obszarze i przedmiotach ochrony	12
2.2. Ogólna charakterystyka obszaru	15
2.3. Struktura własności i użytkowania gruntów	16
2.4. Zagospodarowanie terenu i działalność człowieka	16
2.5. Istniejące i projektowane plany/programy/projekty dotyczące zagospodarowania przestrzennego	16
2.6. Informacja o przedmiotach ochrony objętych Planem wraz z zakresem prac terenowych – dane zweryfikowane	17
2.6.1. Typy siedlisk przyrodniczych.....	17
2.6.2. Gatunki roślin i ich siedliska występujące na terenie obszaru	18
2.6.3. Gatunki zwierząt i ich siedliska występujące na terenie obszaru.....	18
3. Stan ochrony przedmiotów ochrony objętych Planem.....	19
4. Analiza zagrożeń	21
5. Cele działań ochronnych	22
6. Ustalenie działań ochronnych	23
7. Ustalenie działań w zakresie monitoringu stanu ochrony przedmiotów ochrony	29
8. Wskazania do dokumentów planistycznych.....	31

9. Przesłanki sporządzenia planu ochrony	31
10. Projekt weryfikacji SDF obszaru i jego granic	31
11. Zestawienie uwag i wniosków.....	32
12. Literatura	32
13. Zestawienie kodów GUID.....	33
14. Załączniki (mapa obszaru, mapa rozmieszczenia siedliska i gatunku, projekt SDF, karty obserwacji siedliska i gatunku, fotografie)	34

1. Etap wstępny pracy nad Planem

1.1. Informacje ogólne

Nazwa obszaru	<i>Stawska Góra</i>
Kod obszaru	<i>PLH060018</i>
Opis granic obszaru	<i>Numeryczny wektor granic GIS przekazany przez Zamawiającego</i>
SDF	http://natura2000.gdos.gov.pl/natura2000/dane/pdf/pl/PLH060018.pdf
Położenie	<i>Woj. lubelskie, pow. chełmski, gm. Chełm</i>
Powierzchnia obszaru (w ha)	<i>4,98 ha</i>
Status prawny	Decyzja Wykonawcza Komisji z dnia 16 listopada 2012 r. w sprawie przyjęcia szóstego zaktualizowanego wykazu terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny (<i>notyfikowana jako dokument nr C(2012) 8135</i>) Dz.U.UE.L.2013.24.58 <i>Obszar zaproponowany jako OZW 2004.04, zatwierdzony jako OZW 2007.11</i>
Termin przystąpienia do sporządzenia Planu	<i>04.10.2012 r.</i>
Termin zatwierdzenia Planu	<i>Data wydania zarządzenia RDOŚ. Podana data powinna zostać zapisana w formacie <u>dd</u> - <u>mm</u> - <u>rrrr</u></i>
Koordynator Planu	<i>Katarzyna Barańska</i>
Planista Regionalny	<i>Małgorzata Polkowska, mpolkowska@rdos.lublin.pl, +48817106522</i>
Sprawujący nadzór	<i>RDOŚ Lublin, ul. Bazylianówka 46, 20-144 Lublin</i>

1.2 Ustalenie terenu objętego Planem

L.p.	Nazwa krajowej formy ochrony przyrody pokrywającej się z obszarem	Dokument planistyczny	Uzasadnienie wyłączenia części terenu ze sporządzania PZO	Procent powierzchni obszaru pokryty istniejącym dokumentem planistycznym
1.	Rezerwat przyrody „Stawska Góra”	Zarządzenie Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dn. 27 listopada 1956 r. (MP nr 103, poz. 1195)	Nie zachodzą przesłanki określone w art. 28 ust. 11 ustawy o ochronie przyrody	100%

1.3. Mapa obszaru Natura 2000

1.4. Opis założeń do sporządzenia Planu

I. Celem opracowania projektu planu zadań ochronnych jest utrzymanie lub odtworzenie właściwego stanu przedmiotów ochrony. Obowiązek ten wynika z art. 6 (1) Dyrektywy Siedliskowej Unii Europejskiej (Dyrektywa Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory – Dz. U. UE. L 206 z 22.7.1992 ze zm.).

II. Obszar Natura 2000 „Stawska Góra” o powierzchni 4,90 ha został zatwierdzony decyzją Komisji Europejskiej nr 2008/25/WE z dnia 13 listopada 2007 roku, przyjmującej na mocy Dyrektywy Rady 92/43/EWG pierwszy zaktualizowany wykaz terenów mających znaczenie dla Wspólnoty, składających się na kontynentalny region biogeograficzny (Dz. U. UE L. 2008.12.1).

Obszar Stawska Góra PLH 060018 położony jest ok. 8 km na północny-zachód od Chełma i 1,5 km na północ od wsi Staw. Zgodnie z podziałem fizjograficznym znajduje się w mezoregionie Pagórów Chełmskich należących do regionu Polesia Wołyńskiego. Krajobraz Pagórów tworzą charakterystyczne, porozrzucane wzgórza ostańcowe zbudowane ze skał wapiennych pochodzących z różnych okresów geologicznych. Omawiany obszar zajmuje fragment wierzchołki jednego z wzniesień zwanego Górą Czubatką i w całości pokrywa się z powierzchnią rezerwatu florystycznego utworzonego w celu ochrony roślinności stepowej. Powierzchnia rezerwatu wynosi 4,9 ha, a jego największą osobliwością jest dziewięsiś popłocholistny, który ma tu jedno z nielicznych znanych w Polsce stanowisk.

Wraz z dziewięsiś popłocholistnym w rezerwacie ochronie podlegają inne ciepłolubne i kalcyfilne gatunki stepowe budujące murawy kserotermiczne. Same murawy, ze względu na dużą antropopresję nie tworzą tu typowych murawowych zespołów roślinnych, jednak cechują się dużym bogactwem gatunkowym. Łącznie na terenie rezerwatu stwierdzono występowanie 210 gatunków roślin. Wśród nich 30 należy do gatunków rzadkich: 8 objętych jest ochroną ścisłą (dziewięsiś popłocholistny i bezłodygowy, miłek wiosenny, zawilec wielkokwiatowy, aster gawędka, orlik pospolity, wiśnia karłowata, goryczka krzyżowa), 3 ochroną częściową (pierzyska lekarska, kalina koralowa i kruszyna pospolita). Ponadto, wiśnia karłowata, dziewięsiś popłocholistny i starzec wielkolistny wpisane zostały do "Polskiej Czerwonej Księgi Roślin".

Murawom kserotermicznym towarzyszy bogata fauna. Z tego niewielkiego terenu wykazano 600 gatunków z różnych grup systematycznych. Spośród nich 27 wpisanych jest na „Czerwoną listę zwierząt ginących i zagrożonych”. Najbogatszą w gatunki grupą są bezkręgowce, wśród których najlepiej zbadane są motyle. Na terenie rezerwatu zaobserwowano ponad 300 gatunków motyli. Dwa z nich objęte są ochroną: paź królowej i postojak wiosłowiec, liczne należą do rzadkich, posiadających zaledwie kilka stanowisk w Polsce. Większość z rzadkich gatunków bezkręgowców występujących w rezerwacie ma ograniczone możliwości rozprzestrzeniania się, a zachowały się w nim tylko dzięki ciągłości istnienia odpowiednich dla nich mikrosiedlisk o charakterze stepowym.

Głównym zagrożeniem dla rzadkich gatunków roślin i zwierząt są obecnie naturalne procesy sukcesji. Rozrastające się krzewy i drzewa uniemożliwiają wzrost światłolubnym roślinom stepowym i powodowały ich ustępowanie. Zmieniono więc status ochrony rezerwatu z ochrony ścisłej na częściową ponieważ przy braku użytkowania konieczne jest prowadzenie zabiegów ochrony czynnej, mających na celu utrzymanie siedliska życia wielu rzadkich gatunków roślin i zwierząt.

III. Przedmioty ochrony na terenie obszaru:

Siedliska:

6210-3 Kwietne murawy kserotermiczne ze związku *Cirsio-Brachypodium pinnati* (kl. *Festuco-Brometea*) (Fotografia w rozdziale 15)

Gatunki:

2249 Dziewięcił popłocholistny *Carlina onopordifolia* Bess. (Fotografia w rozdziale 15)

Lista przedmiotów ochrony może ulec zmianie na skutek jej weryfikacji w toku prac nad projektem planu zadań ochronnych.

Zgodnie z art. 28 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2009r. Nr 151, poz. 1220. z późn. zm.) dla obszarów Natura 2000 obowiązkowo sporządza się plan zadań ochronnych ustanawiany w drodze zarządzenia regionalnego dyrektora ochrony środowiska na okres 10 lat.

Plan zadań ochronnych jest narzędziem zarządzania zasobami przyrody, dla których wyznaczono obszar Natura 2000. Podstawowym celem opracowania planu zadań ochronnych jest jak najszybsze rozpoczęcie działań niezbędnych dla skutecznej ochrony czyli zapewnienie, że siedliska przyrodnicze i gatunki, dla ochrony których wyznaczono obszar, nie zostaną utracone. Plan ma określić aktualny stan przedmiotów ochrony, zagrożenia dla utrzymania lub osiągnięcia ich właściwego stanu przez co należy rozumieć zapewnienie ciągłości istnienia gatunków i siedlisk przyrodniczych na danym terenie oraz niezbędne działania ochronne ze wskazaniem podmiotów odpowiedzialnych za ich wykonanie, a także terenu i terminu ich wdrażania.

Dokumentację projektu planu zadań ochronnych zestawia się etapowo w formie elektronicznej. Za pomocą publicznie dostępnego systemu teleinformatycznego będzie możliwe zapoznanie się z kolejnymi etapami prac nad projektem planu zadań ochronnych i zgromadzonymi w ramach tych prac materiałami oraz z projektem planu. Materiały będą publikowane na stronie BIP Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Lublinie (www.lublin.rdos.gov.pl).

Istnieje możliwość zgłaszania uwag i wniosków, w tym za pomocą środków komunikacji elektronicznej na pocztę sekretariat@rdos.lublin.pl bez konieczności opatrywania ich bezpiecznym podpisem elektronicznym, o którym mowa w ustawie z dnia 18 września 2001 r. o podpisie elektronicznym (Dz. U. z 2001 r. Nr 130, poz. 1450 z późn. zm.) do materiałów gromadzonych podczas prac nad sporządzaniem projektu planu zadań ochronnych. Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Lublinie zorganizuje spotkania dyskusyjne z udziałem przedstawicieli zainteresowanych osób i podmiotów prowadzących działalność w obrębie siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków, dla których wyznaczono obszar Natura 2000 PLH060018 Stawska Góra.

Plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 ustanawia, w drodze aktu prawa miejscowego, w formie zarządzenia Regionalny Dyrektor

Ochrony Środowiska w Lublinie, kierując się, wynikającą z zapisu ustawowego, koniecznością utrzymania i przywracania do właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000.

Ustalenia planu zadań ochronnych mogą w sposób bezpośredni oddziaływać na: organy administracji leśnej; organy administracji samorządowej i terenowe organy administracji rządowej; właścicieli i użytkowników gruntów rolnych, leśnych oraz wód oraz właścicieli nieruchomości, w obrębie których występują przedmioty ochrony obszaru Natura 2000 PLH060018 Stawska Góra; przedsiębiorców, którzy prowadzą działalność na obszarze Natura 2000; przedsiębiorców zainteresowanych realizacją przedsięwzięć na obszarze Natura 2000. Ponadto ustalenia planu zadań ochronnych winny być transponowane do różnych obowiązujących dokumentów planistycznych pozostających w kompetencjach organów władzy publicznej, np.: studiów uwarunkowań kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, planów urządzenia lasu.

1.5. Ustalenie przedmiotów ochrony objętych Planem

Lp.	Kod	Nazwa polska	Nazwa łacińska	% pokrycia	Pop. Osiadł.	Pop. Rozrodcza	Populacja przemieszczająca się	Populacja zimująca	Ocena Pop.	Ocena St. zach..	Ocena Izol.	Ocena Ogólna	Opinia dot. wpisu
S1	6210	murawy kserotermiczne		90					-	B	-	B	Murawy typowe nawa pienne, bogate gatunkowo, zagrożone sukcesją. Ocena pozostanie bez zmian
R1	2249	Dziewięciśł popłocholistny	<i>Carlina onopordifolia</i>						A	B	A	A	Populacja w bardzo dobrym stanie, liczna o właściwej strukturze wiekowej. Ocena pozostanie bez zmian

Gdzie symbol: S oznacza siedliska, R – rośliny, Z – zwierzęta (w tym ptaki), oceny: A-doskonała, B-dobra, C-średnia, D-nieznacząca.

1.6. Opis procesu komunikacji z różnymi grupami interesu

Udział społeczeństwa w opracowywaniu planu zadań ochronnych zapewniony jest na zasadach określonych w ustawie z dnia 3 października 2008r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. Nr 199, poz. 1227, z późn. zm.)

Głównym kanałem komunikacji w ramach prac nad projektem planu jest droga elektroniczna, w tym strona internetowa <http://lublin.rdos.gov.pl/> oraz adres mailowy mpolkowska@rdos.lublin.pl. Równolegle dostępny jest adres Wykonawcy planu – Klubu Przyrodników: kp@kp.org.pl. Na stronie internetowej <http://lublin.rdos.gov.pl/> publikowane są wszelkie informacje oraz materiały dotyczące prowadzonych prac nad planem, w tym publikowana jest informacja o terminach oraz miejscach spotkań dotyczących PZO.

W związku z realizacją PZO został powołany Zespół Lokalnej Współpracy (ZLW), którego zadaniem jest tworzenie oraz konsultowanie zapisów planu. Zespół został stworzony na podstawie indywidualnych zgód oraz złożonych oświadczeń o dobrowolnym przystąpieniu do Zespołu Lokalnej Współpracy, którego zadaniem jest udział w tworzeniu planów. Skład Zespołu Lokalnej Współpracy wymieniony jest w pkt. 1.8 niniejszego planu.

Na podstawie oświadczeń złożonych podczas pierwszego spotkania, które odbyło się 07.11.2012 roku (jak również na podstawie oświadczeń nadsyłanych pocztą tradycyjną po spotkaniu) poświęconego procedurze tworzenia planów zorganizowanych dla lokalnych interesariuszy, stworzono bazę adresów mailowych, na które rozsyłane były informacje związane z terminami oraz miejscami spotkań Zespołu jak również, przesyłane są materiały zawierające podsumowanie informacji z danego etapu/modułu prac nad planami, które podlegają bieżącej weryfikacji przez członków Zespołu.

Wszystkie spotkania prowadzone są gościnnie w Świetlicy Wiejskiej w Stawie. Sprawozdania ze spotkań w załączeniu.

Informacja o trybie sporządzania dokumentacji planu oraz miejscu składania uwag została przekazana w obwieszczeniu Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Lublinie znak: WPN.6320.13.1.2012.MPO z dnia 3 października 2012 roku w sprawie zamiaru przystąpienia do sporządzenia projektu dokumentacji planu zadań ochronnych, które zostało rozesłane do lokalnych urzędów i instytucji prośbą o wywieszenie obwieszczenia na tablicy ogłoszeń urzędów.

Obwieszczenie opublikowane zostało również na stronie <http://lublin.rdos.gov.pl/>, w dzienniku „Gazeta Wyborcza” wydanie z dnia 04.10.2012 roku oraz na tablicy ogłoszeń w siedzibie Regionalnej Dyrekcji ochrony Środowiska w Lublinie przy ul. Bazylianówka 46, 20-144 Lublin.

1.7. Kluczowe instytucje/osoby dla obszaru i zakres ich odpowiedzialności

Instytucja/osoby	Zakres odpowiedzialności	Adres siedziby instytucji/osoby	Kontakt
Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego w Lublinie	doradzanie, promowanie, udostępnienie informacji	Ul. Spokojna 4, 20-074 Lublin	81 44 16 600 info@lubelskie.pl
Starostwo Powiatowe w Chełmie	zarządzanie , doradzanie, promowanie, udostępnienie informacji	22-100 Chełm, plac Niepodległości 1	82 562 75 01 starostwo@powiat.chelm.pl
Urząd Gminy Chełm	planowanie, monitorowanie, doradzanie, promowanie, udostępnienie informacji	Pokrówka, ul. Gminna 18, 22-100 Chełm	(082) 563 65 53 sekretariat@gmina.chelm.pl
Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Lublinie	nadzór, zarządzanie, monitorowanie, doradzanie, promowanie, udostępnienie informacji	ul. Bazylianówka 46, 20-144 Lublin	
Zespół Lubelskich Parków Krajobrazowych w Lublinie	doradzanie, promowanie,	Zespół Parków Krajobrazowych Polesia, ul. H. Kamińskiego 6, 22-100 Chełm	082 5632520
Powiatowy Zespół Doradztwa Rolniczego w Chełmie	doradzanie, promowanie, udostępnienie informacji	22-100 Chełm, Pl. Niepodległości 1 Gmach, parter, skrzydło E, pokój 80	(082) 564 32 34 E-mail: chelm@wodr.konskowola.pl
Lokalna Grupa Działania Ziemi Chełmskiej	doradzanie, promowanie	ul. 11 Listopada 2, pok. 105, 22-100 Chełm	
Zamojskie Towarzystwo Przyrodnicze	doradzanie, promowanie	ul. Partyzantów 74/59, 22-400 Zamość	zamtop@wp.pl
Lubelskie Towarzystwo Ornitologiczne	doradzanie, promowanie	ul. Plagego i Laśkiewicza 3/59, 20-317 Lublin	lto@op.pl
Suchocki Mariusz	Zarządca pól wokół obszaru		
Zespół Szkół w Stawie	promocja, edukacja	22-151 Staw 72	
Stowarzyszenie Lokalna Akcja na rzecz Środowiska Ziemi Chełmskiej	promowanie	Kwiatowa 6, 22-100 Chełm	

1.8. Zespół Lokalnej Współpracy

Imię i nazwisko	Funkcja	Nazwa instytucji /grupy interesu, którą reprezentuje	Kontakt
Małgorzata Polkowska	Planista Regionalny	RDOŚ	mpolkowska@rdos.lublin.pl , +48817106522
Marek Sołtys		RDOŚ	
Katarzyna Barańska	Koordynator Planu	Wykonawca	kasia_baranska@interia.pl
Piotr Chmielewski		Wykonawca	chmipiotr@interia.pl
Anna Cwener		Wykonawca	acwener@wp.pl
Aneta Szwed-Buda	Przedstawiciel gminy	Urząd Gminy Chełm	
Mirosław Mysiak	Przedstawiciel gminy	Urząd Gminy Chełm	
Joanna Burzek	Przedstawiciel ośrodków doradczych dla rolników	ARiMR Biuro Powiatowe w Chełmie	
Robert Wróblewski		osoba prywatna	
Jan Ignaciuk	Przedstawiciel rolników	Sołtys wsi Staw	
Tadeusz Grądział	Przedstawiciel organizacji ekologicznych	Zarząd Okręgowy LOP w Chełmie	

2. Etap II Opracowanie projektu Planu

Moduł A

2.1. Informacja o obszarze i przedmiotach ochrony

Typ informacji	Dane referencyjne	Zakres informacji	Wartość informacji	Źródło dostępu do danych
<i>Materiały publikowane</i>	<p>Karo F. 1883 .Spis rzadszych krajowych roślin zebranych w latach 1881 i 1882 w okolicach Lublina oraz pod Stawską Górą pod Chełmem, Pam. Fizjograf. t. 3,</p> <p>Skibiński S. 1953 „Rezerwat dziewięcisiu popłocholistnego na Stawskiej Górze” Chrońmy. Przyr. Ojcz. Z. 3, s. 33-37</p> <p>Izdebski K.1958. Badania fitosocjologiczne i florystyczne w rezerwacie Stawska Góra pod Chełmem, Ann. UMCS, sec. C. V. XIII, s. 213-230,</p> <p>Izdebski K. 1959 Dziewięcisiu popłocholistny nie ginie na Stawskiej Górze pod Chełmem, Chrońmy Przyr. Ojcz. R. 15 z. 2 s. 20-22</p> <p>Grądział T. 2000. Charakterystyka geobotaniczna powierzchni objętych badaniami entomologicznymi. W: J. Łętowski (red.) Walory przyrodnicze Chełmskiego Parku Krajobrazowego i jego najbliższych okolic. Wyd. UMCS. Lublin. s. 89-105.</p>	Informacje historyczne o florze, zespołach roślinnych i liczebności populacji <i>Carlina onopordifolia</i>	Duża, recenzowane publikacje w czasopismach naukowych historyczna, pogląd na dynamikę roślinności i populacji <i>Carlina onopordifolia</i>	Czasopisma naukowe
	Cmoluch Z. 1962. Badania nad fauną ryjkowców (<i>Coleoptera, Curculionidae</i>) roślinnych zespołów kserotermicznych południowo-wschodniej części Wyżyny Lubelskiej, Ann. UMCS. Sec. C, V. XVII, z. 1, s. 1-75,	Informacje o występujących na	Duża, wzbogacenie informacji o rzadkich gatunkach bezkręgowców	

	<p>Rozwałka R. 2000. Pająki (<i>Araneae</i>) zespołu <i>Brachypodio-Teucrietum</i> rezerwatu „Stawska Góra” W: J. Łętowski (red.) Walory przyrodnicze Chełmskiego Parku Krajobrazowego i jego najbliższych okolic. Wyd. UMCS. Lublin. s. 89-105.</p> <p>Poznańska Z. 1988, Zagrożenie i możliwości ochrony dziesięciłupia popłocholistnego <i>Carlina onopordifolia</i> w Polsce. Chrońmy Przyr. Ojcz. 44,3:16-29</p> <p>Poznańska Z. 1991. Stan populacji dziesięciłupia popłocholistnego <i>Carlina onopordifolia</i> Besler w Polsce w 1990 roku. Chrońmy Przyr. Ojczystą. 47(4): 48-53</p> <p>Poznańska Z., 1991. <i>Carlina onopordifolia</i> Besser – the dynamics of its population in the course of succession of xerothermal swards and the problem of active ecological protection. Ochr. Przyr. 48:55-83</p>	<p>teren rezerwatu pająkach i ryjkowcach</p> <p>Informacje o stanie i dynamice populacji <i>Carlina onopordifolia</i></p>	<p>związanych z siedliskami kserotermicznym, podkreśla wartość obszaru</p> <p>Wartość wysoka, publikacje recenzowane w czasopismach naukowych</p>	
--	---	---	---	--

<i>Materiały niepublikowane</i>	Gradziel T. Pałka K. Waloryzacja przyrodnicza rezerwatu Stawska Góra w woj. Chełmskim, Wydział Ochrony Środowiska Urzędu Wojewódzkiego w Chełmie, Lublin 1994 Urban D., Grzywaczewski G., Pałka K., Wójciak J., Dobrowolski R., Rózyc P. Inwentaryzacja przyrodnicza gminy Chełm, Lublin 1998	Krótką charakterystyką rezerwatu „Stawska Góra”	Dokładniejszy opis wartości przyrodniczej rezerwatu Podane stanowiska rzadkich gatunków roślin	Siedziba RDOŚ Lublin
<i>Plany/programy/strategie/projekty</i>	Grądział T., Michalak L. Plan ochrony rezerwatu Stawska Góra, Lublin 1995	Dokładny opis przyrodniczy wraz z planem prowadzenia zabiegów ochronny czynnej na lata 1995-2005.		Siedziba RDOŚ Lublin
<i>Raporty</i>	<i>Gosik R. 2012. Lista ryjkowców w obszarze Stawska Góra</i>	<i>Lista ryjkowców stwierdzonych na obszarze Stawska Góra</i>	Wysoka, aktualne dane o gatunkach występujących na terenie ostoi	Siedziba KP
	<i>Pałka K. 2012 Motyle naturowe w obszarze Stawska góra</i>	<i>Badania mające potwierdzić występowanie Colias myrmidone lub innych gatunków naturowych na terenie obszaru</i>	Wysoka, aktualne dane o gatunkach występujących na terenie ostoi	Siedziba KP
	<i>Rozwałka R. 2012.Pajęczaki w obszarze Stawska Góra</i>	<i>Badania mające potwierdzić występowanie gatunków naturowych na terenie obszaru</i>	Wysoka, aktualne dane o gatunkach występujących na terenie ostoi	Siedziba KP
<i>Ekspertyzy przyrodnicze</i>	Monitoring GIOŚ	Monitoring siedliska 6210 wykonany w 2008 i gatunku <i>Carlina onopordifolia</i> wykonany w 2006	Podstawowa ocena stanu siedliska 6210-3 i populacji <i>Carlina onopordifolia</i>	Strony internetowe

2.2. Ogólna charakterystyka obszaru

Obszar Natura 2000 „Stawska Góra” położony jest ok. 2 km na północ od zabudowań wsi Staw (gm. Chełm, pow. chełmski, woj. lubelskie). Zgodnie z podziałem fizycznogeograficznym Kondrackiego (1998), ostoja zlokalizowana jest w prowincji Polesie, makroregionie Polesie Wołyńskie i mezoregionie Pagóry Chełmskie.

Zgodnie z regionalizacją geobotaniczną wg. J. M. Matuszkiewicza (1993), obszar leży:

D. Dział Wołyński

D.1. Kraina Zachodniowołyńska

D.1.1. Okręg Polesia Wołyńskiego

D.1.1.c Podokręg Chełmski

Typowym elementem krajobrazu Pagórów Chełmskich jest obecność kredowych wzgórz ostańcowych. Na wierzcholinie jednego z nich, zbudowanego z opok i margli (wys. 238,7 m n.p.m.), zlokalizowana jest ostoja „Stawska Góra”. Gleby obszaru stanowią średniogłębokie rędziny kredowe. Ostoja zlokalizowana jest w dorzeczu Uherki (dopływ Bugu). Rzeka ta przepływa kilka km na południe od ostoji. Na obszarze Stawskiej Góry brak jest wód powierzchniowych (T. Grądziel 1995). Na krajobraz otoczenia ostoji składają się rozległe pola uprawne na rędzinach kredowych. Ok. 0,5 km na wschód od obszaru Natura 2000, na wierzchołku Łysej Góry, zlokalizowany jest niewielki płat roślinności kserotermicznej z wieżą triangulacyjną. Przeważającą część ostoji stanowi teren rezerwatu przyrody „Stawska Góra”, którego największą osobliwością jest dziewięsiś popłocholistny..

Wraz z dziewięsiśm popłocholistnym w rezerwacie ochronie podlegają inne ciepłolubne i kalcyfilne gatunki stepowe budujące mura-
wy kserotermiczne. Same murawy, ze względu na dużą antropopresję nie tworzą tu typowych murawowych zespołów roślinnych, jednak cechują się dużym bogactwem gatunkowym. Łącznie na terenie rezerwatu stwierdzono występowanie 210 gatunków roślin. Wśród nich 30 należy do gatunków rzadkich: 8 objętych jest ochroną ścisłą (dziewięsiś popłocholistny i bezłodygowy, miłek wiosenny, zawilec wielkokwiatowy, aster gawędka, orlik pospolity, wiśnia karłowata, goryczka krzyżowa), 3 ochroną częściową (pierwiosnka lekarska, kalina koralowa i kruszyna pospolita). Ponadto, wiśnia karłowata, dziewięsiś popłocholistny i starzec wielkolistny wpisane zostały do "Polskiej Czerwonej Księgi Roślin".

Murawom kserotermicznym towarzyszy bogata fauna. Z tego niewielkiego terenu wykazano 600 gatunków z różnych grup systematycznych. Spośród nich 27 wpisanych jest na „Czerwona listę zwierząt ginących i zagrożonych”. Najbogatszą w gatunki grupą są bezkręgowce, wśród których najlepiej zbadane są motyle. Na terenie rezerwatu zaobserwowano ponad 300 gatunków motyli. Dwa z nich objęte są ochroną: paź królowej i postojak wiesiołkowiec, liczne należą do rzadkich, posiadających zaledwie kilka stanowisk w Polsce. Większość z rzadkich gatunków bezkręgowców występujących w rezerwacie ma ograniczone możliwości rozprzestrzeniania się, a zachowały się w nim tylko dzięki ciągłości istnienia odpowiednich dla nich mikrosiedlisk o charakterze stepowym.

Głównym zagrożeniem dla rzadkich gatunków roślin i zwierząt są obecnie naturalne procesy sukcesji. Rozrastające się krzewy i drzewa uniemożliwiały wzrost światłolubnym roślinom stepowym i powodowały ich ustępowanie. Zmieniono więc status ochrony rezerwatu z ochrony ścisłej na częściową ponieważ przy braku użytkowania konieczne jest prowadzenie zabiegów ochrony czynnej, mających na celu utrzymanie siedliska życia wielu rzadkich gatunków roślin i zwierząt.

2.3. Struktura własności i użytkowania gruntów

Typy użytków gruntowych	Typ własności	Powierzchnia użytków w ha	% udział powierzchni w obszarze
Pastwiska trwałe	Skarb Państwa Starostwo Powiatowe	4,90 ha	100

2.4. Zagospodarowanie terenu i działalność człowieka

Typy użytków	Typ własności	Powierzchnia objęta dopłatami UE w ha	Rodzaj dopłaty, działania/priorytetu/programu,
Trwałe użytki zielone	Skarb Państwa	-	-

2.5. Istniejące i projektowane plany/programy/projekty dotyczące zagospodarowania przestrzennego

L.p.	Tytuł opracowania	Instytucja odpowiedzialna za przygotowanie planu/programu/wdrażanie projektu	Ustalenia planu/programu/projektu mogące mieć wpływ na przedmioty ochrony	Przedmioty ochrony objęte wpływem opracowania	Ustalenia dot. działań minimalizujących lub kompensujących
1	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, przyjęty uchwałą Rady Gminy nr xx/120/2004 z dnia 13.07.2004 r	Urząd Gminy Chełm, Pokrówka, ul. Gminna 18, 22-100 Chełm	1 ZP - pow. 4,00 ha - rezerwat przyrody - rezerwat stepowy Stawska Góra”, zakaz zmiany sposobu użytkowania terenu. Obowiązuje § 3 ust.1 pkt 3) ustaleń ogólnych.	6210 2249	Brak, nie ma konieczności
2	Strategia rozwoju gminy na lata 2007-2015	Urząd Gminy Chełm, Pokrówka, ul. Gminna 18, 22-100 Chełm	Obszar uwzględniony jako cenny przyrodniczo i objęty ochroną prawną	6210 2249	Brak, nie ma konieczności

2.6. Informacja o przedmiotach ochrony objętych Planem wraz z zakresem prac terenowych – dane zweryfikowane

Przedmiot ochrony	Ocena ogólna	Powierzchnia [ha]	Liczba stanowisk	Rozmieszczenie w obszarze	Stopień rozpoznania	Zakres prac terenowych uzupełniających/ Uzasadnienie do wyłączenia z prac terenowych
Siedliska przyrodnicze						
6210-3 Kwietne murawy kserotermiczne (kl. <i>Festuco-Brometea</i>)	B	4,50 ha	1	Mozaika z zaroślami derenia, kaliny i tarniny	dobry	Obszar znajduje się pod stałym monitoringiem przyrodniczym
Gatunki roślin						
2249 Dziewięcisz popłocholistny <i>Carlina onopordifolia</i> Bess.	A		1	W rozproszeniu na całym obszarze.	Dobry	Obszar znajduje się pod stałym monitoringiem przyrodniczym

Wyjaśnienie ocen: A – bardzo dobra, B-dobra, C-średnia, D-nieznająca.

2.6.1. Typy siedlisk przyrodniczych

6210-3 Kwietne murawy kserotermiczne

Charakterystyka

Siedlisko obejmuje bogate florystycznie, kwietne ciepłolubne zbiorowiska o charakterze murawowym. Na terenie obszaru „Stawska Góra” spotykamy trudne do sklasyfikowania murawy ze związku *Cirsio-Brachypodium pinnati*, odznaczające się dużym udziałem gatunków rzadkich i chronionych, jak aster gawędka *Aster amellus*, miłek wiosenny *Adonis vernalis*, zawilec wielkokwiatowy *Anemone sylvestris* czy pierwiosnka lekarska *Primula veris*.

Ogólny stan zachowania siedliska w krajowej sieci Natura 2000

Na podstawie wyników monitoringu GIOS, przeprowadzonego w 2006-2008 roku na 184 stanowiskach w regionie biogeograficznym kontynentalnym, stan zachowania siedliska w 106 przypadkach uznano za niezadowolający (U1), w 52 przypadkach uznano za zły (U2), a w 26 przypadkach za właściwy (FV). Według projektu raportu do Komisji Europejskiej, opracowanego przez GIOS, stan zachowania siedliska przyrodniczego w regionie biogeograficznym kontynentalnym oceniono jako zły.

Powierzchnia [ha] – 3,5 (dane z SDF); 4,5 (po weryfikacji)

Stan zachowania w obszarze – B (dane z SDF); B (po weryfikacji).

Zagrożenia

Inwazja zarośli derenia świdwy i śliwy tarniny *Prunus spinosa*, a miejscami także trzcinnika piaskowego *Calamagrostis epigejos*, sukcesja naturalna, brak użytkowania pastwiskowego, zaśmiecanie, wydeptywanie (pełny spis zagrożeń znajduje się w punkcie **4. Analiza zagrożeń**).

Wyjaśnienie ocen stanu zachowania gatunku w sieci Natura 2000: FV-dobry, U1-niewystarczający, U2-zły, XX-brak danych. Oceny stanu zachowania w obszarze: A-doskonały, B-dobry, C-średni, D-zły.

2.6.2. Gatunki roślin i ich siedliska występujące na terenie obszaru

2249 Dziewięciśł popłocholistny *Carlina onopordifolia* Bess.

Charakterystyka

Dziewięciśł popłocholistny jest byliną o korzeniu palowym. Liście, dorastające do 50 cm długości, tworzą rozetę otaczającą kwiatostan w formie koszyczka (średnica do 20 cm). Kwitnie w lipcu. Rozmnaża się wyłącznie przez nasiona – roślina po zakwitnięciu obumiera. Jest gatunkiem wapniolubnym ściśle przywiązanym do zbiorowisk muraw kserotermicznych, zespołu *Inuletum ensifoliae* ze związku *Cirsio-Brachypodion pinnati*.

Ogólny stan zachowania gatunku w krajowej sieci Natura 2000

Gatunek objęty był monitoringiem GIOŚ, przeprowadzonym w 2006-2008 roku na 9 stanowiskach. Stan populacji na 5 z nich uznano na właściwy (FV), na 3 stanowiskach niezadowolający (U1), a na 1 zły (U2). 6 stanowisk uzyskało ocenę ogólną właściwą (FV), 2-niezadowolającą (U1) i 1 złą (U2). Stan gatunku w regionie oceniono na FV w kierunku U1.

Liczebność (liczba osobników) – ok. 4000 (dane z SDF); 5000 (po weryfikacji)

Stan zachowania w obszarze – B (dane z SDF); B (po weryfikacji)

Zagrożenia

Sukcesja (zarastanie tarniną i dereniem), inwazja gatunku (kłosownica pierzasta i trzcinnik piaskowy), zrywanie lub wykopywanie roślin (pełny spis zagrożeń znajduje się w punkcie **4. Analiza zagrożeń**).

Wyjaśnienie ocen stanu zachowania gatunku w sieci Natura 2000: FV-dobry, U1-niewystarczający, U2-zły, XX-brak danych. Oceny stanu zachowania w obszarze: A-doskonały, B-dobry, C-średni, D-zły.

2.6.3. Gatunki zwierząt i ich siedliska występujące na terenie obszaru

Brak (nie dotyczy)

Moduł B

3. Stan ochrony przedmiotów ochrony objętych Planem

				Przedmioty ochrony objęte Planem						
L.p.	Siedliska przyrodnicze	Kod Natura	Stanowisko	Parametr stanu	Wskaźnik	Ocena stanu ochrony na podstawie dostępnych danych wg skali FV, UI, U2	Ocena stanu ochrony po weryfikacji terenowej wg skali FV, UI, U2	Ogólna ocena stanu ochrony siedliska/gatunku wg skali FV, UI, U2	Ocena stanu ochrony stanowiska wg skali FV, UI, U2, XX	Uwagi
1	Kwietne murawy kserotermiczne	6210-3	1	Powierzchnia siedliska		U1	U1	U2	U2	Murawy o bogatym składzie florystycznym, z licznym gatunkami rzadkimi i chronionymi, np. <i>Gentiana cruciata</i> , <i>Adonis vernalis</i> , <i>Anemnone sylvestris</i> , <i>Cerasus fruticosa</i> , <i>Aster amellus</i> , <i>Campanula sibirica</i> , <i>Senecio macrophyllus</i> . Gatunkom roślin zielnych zaraża nadmierny rozwój krzewów, zwłaszcza <i>Viburnum opulus</i> , <i>Cornus sangiunea</i> i
			GUID 1 {f0a7a37e-da7e-4cb4-be3c-06ee51020073}	Struktura i funkcje	Charakterystyczna kombinacja florystyczna	U1	FV			
					Obce gatunki inwazyjne	FV	FV			
					Gatunki ekspansywne	U1	U1			
					Ekspansja drzew i krzewów	U2	U2			
					Liczebność populacji storczykowatych	XX	XX			
					Liczba gatunków storczykowatych	XX	XX			
					Struktura przestrzenna płatów siedliska	U1	U1			

					Zachowanie strefy ekotonalnej	U1	U1			<i>Prunus spinosa</i> . Potencjalnym zagrożeniem jest ekspansja <i>Calamagrostis epigejos</i> .
				Perspektywy ochrony/zachowania		U1	U1			
	Gatunki									
1	Dziewięsił popłocholistny	2249	1 GUID 1 {54d70e1f-db24-457d-b35d-5a7ea4926a88}	Stan populacji	Występowanie	-	FV	U1	U1	Populacja liczna, ponad 1000 osobników o właściwej strukturze wiekowej, dużym udziale osobników generatywnych.
					Wielkość	FV	FV			
					Struktura wiekowa	FV	FV			
					Stan zdrowotny	FV	FV			
				Stan siedliska	Powierzchnia potencjalnego siedliska	FV	FV			
					Powierzchnia zajętego siedliska	FV	FV			
					Fragmentacja siedliska	U1	U1			
					Stopień zarośnięcia siedliska przez gatunki krzewiaste i drzewiaste	U1	U1			
					ocienienie	FV	FV			
					Gatunki ekspansywne	xx	FV			
					Miejsca do kiełkowania	xx				

Do monitoringu wybrano stanowiska najlepiej oddające stan siedliska i gatunku (dokładna charakterystyka i lokalizacja transeptów monitoringowych w załączeniu)

Wyjaśnienie ocen: FV-dobry, U1-niewystarczający, U2-zły, XX-brak danych.

4. Analiza zagrożeń

L.p.	Przedmiot ochrony	Numer stanowiska	Zagrożenia		Opis zagrożenia
			Istniejące	Potencjalne	
1.	6210-3 Murawy kserotermiczne	1 GUID 1 {f0a7a37e-da7e-4cb4-be3c-06ee51020073}	A08 Nawożenie A04.03 Zarzucenie pasterstwa G01.02 Turystyka piesza H07 Zanieczyszczenia K02 Ewolucja biocenotyczna K02.02 Nagromadzenie materii organicznej	K04.01 konkurencja	Istniejące: A04.03 Zarzucenie pasterstwa – brak użytkowania muraw, a w konsekwencji zmiany sukcesyjne we florze G01.02 Turystyka piesza – wydeptywanie fragmentów muraw przez turystów 700 Zanieczyszczenia – zaśmiecanie muraw przez turystów K02 Ewolucja biocenotyczna – sukcesja naturalna objawiająca się zarastaniem muraw przez roślinność krzewiastą K02.02 Nagromadzenie materii organicznej – wzrost grubości warstwy wojłoku spowodowany brakiem wypasu Potencjalne: A08 Nawożenie – ryzyko negatywnego oddziaływania nawozów z okolicznych pól na florę kalcyfilną K04.01 konkurencja (inwazja gatunku) – możliwość dalszego zarastania muraw przez wielogatunkowe zarośla i gatunek ekspansywnej trawy rozłogowej – trzcinnik piaskowy <i>Calamagrostis epigejos</i>
2.	2249 Dziewięciśł popłocholistny	1 GUID 1 {54d70e1f-db24-457d-b35d-5a7ea4926a88}	A08 Nawożenie A04.03 Zarzucenie pasterstwa G01.02 Turystyka piesza F04.01 Płądrowanie stanowisk roślin K02 Ewolucja biocenotyczna K02.02 Nagromadzenie materii organicznej	K04.01 konkurencja	Istniejące: A04.03 Zarzucenie pasterstwa – opanowywanie siedlisk dziewięciśła przez gatunki krzewiaste w wyniku sukcesji naturalnej spowodowanej brakiem użytkowania G01.02 Turystyka piesza – możliwość wydeptywania młodych osobników i siewek dziewięciśła przez turystów F04.01 Płądrowanie stanowisk roślin – wykopywanie okazów dziewięciśła przez turystów i kolekcjonerów roślin K02 Ewolucja biocenotyczna – zacienianie siedlisk gatunku przez roślinność konkurencyjną (krzewy/wysokie byliny) K02.02 Nagromadzenie materii organicznej – warstwa wojłoku uniemożliwia kiełkowanie nasion dziewięciśła Potencjalne: A08 Nawożenie - ryzyko negatywnego oddziaływania nawozów z okolicznych pól na florę rezerwatu K04.01 konkurencja (inwazja gatunku) – ryzyko dalszego zarastania siedlisk dziewięciśła przez ekspansywne krzewy i trawy (trzcinnik piaskowy)

5. Cele działań ochronnych

L.p.	Przedmiot ochrony	Stan ochrony	Cele działań ochronnych	Perspektywa osiągnięcia właściwego stanu ochrony
1	6210 Murawy kserotermiczne	U2	<ul style="list-style-type: none"> • Przywrócenie właściwego stanu ochrony – utrzymana różnorodność biologiczna (organizmów różnych grup systematycznych) i areалу muraw kserotermicznych, optymalnie w warunkach ekstensywnej gospodarki pasterskiej. • Nie powiększający się udział roślinności zaroślowej w kompleksach roślinności światłolubnej, w przypadku siedlisk degenerujących z powodu zacieniania i eutrofizacji – przeciwdziałanie skutkom sukcesji. • Brak lub przynajmniej ograniczenie udziału gatunków inwazyjnych 	10 lat
2	2249 Dziewięsił popłocholistny	U1	Utrzymanie stanu populacji i zwiększenie powierzchni siedliska	10 lat

Działania ochronne mają na celu utrzymanie właściwego stanu siedliska 6210 i populacji 2249

Wyjaśnienie ocen: FV-dobry, U1-niewystarczający, U2-zły, XX-brak danych.

Moduł C

6. Ustalenie działań ochronnych

L.p.	Przedmiot ochrony	Działania ochronne						
		Nr i nazwa	Zakres prac	Miejsce realizacji	Termin wykonania	Szacunkowe koszty (w tys. zł)	Podmiot odpowiedzialny za wykonanie	
1	Kod i nazwa 6210-3 Murawy kserotermiczne	Nr	Działania związane z ochroną czynną					
		A1	Karczowanie	Karczowanie: w miejscach pozbawionych roślinności kserotermicznej, z rozwiniętą warstwą mszaków całkowite wyrwanie krzewów.	miejsca całkowicie zarośnięte przez krzewy (0,5 ha)	XI-III 2014/2015	12 w 2015	Właściciel lub posiadacz obszaru na podstawie porozumienia zawartego z organem sprawującym nadzór na obszarach Natura 2000 albo na podstawie zobowiązania podjętego w związku z korzystaniem z programów wsparcia z tytułu dochodowości
		A2	Usuwanie krzewów					
		A3	Koszenie					
		A4	Kosz na śmieci	Usuwanie zakrzewień <i>Prunus spinosa</i> , <i>Cornus sanguinea</i> , <i>Viburnum opulus</i> – z pozostawieniem kilku niewielkich płatów zakrzewień (mozaika siedlisk).	(2 ha – wycinki a -do wykonania w zimie, 1 ha wycinki do wykonania w lecie)	XI-III i VII-VIII kontrola i poprawki działań co 2-3 lata	6 rocznie – kontrole i poprawki	Właściciel lub posiadacz obszaru na podstawie porozumienia zawartego z organem sprawującym nadzór na obszarach Natura 2000 albo na podstawie zobowiązania
		A5	Ścieżka edukacyjna					

					podjętego w związku z korzystaniem z programów wsparcia z tytułu dochodowości
	działanie fakultatywne: Wykaszenie – co 2 lub 3 lata, w jednym roku ok. 2 ha, pół powierzchni obszaru, w kolejnym roku następne 2 ha	miejsca działań wskazane na mapie	IX-X	3 w roku wykonywania zabiegów	Właściciel lub posiadacz obszaru na podstawie porozumienia zawartego z organem sprawującym nadzór na obszarach Natura 2000 albo na podstawie zobowiązania podjętego w związku z korzystaniem z programów wsparcia z tytułu dochodowości
	działanie fakultatywne ustawienie kosza na śmieci	miejsca działań wskazane na mapie	dowolny	0,2 rocznie	Właściciel lub posiadacz obszaru na podstawie porozumienia zawartego z organem sprawującym nadzór na obszarach Natura 2000 albo na podstawie zobowiązania podjętego w związku z korzystaniem z programów wsparcia z tytułu dochodowości

		działanie fakultatywne Wyznaczenie ścieżki przyrodniczej i akcja promocyjna		dowolny	1	Właściciel lub posiadacz obszaru na podstawie porozumienia zawartego z organem sprawującym nadzór na obszarach Natura 2000 albo na podstawie zobowiązania podjętego w związku z korzystaniem z programów wsparcia z tytułu dochodowości
Nr	Działania związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania					
B1	Przywrócenie ekstensywnego wypasu (działanie fakultatywne)	Koszarowy wypas. Obsada zwierząt max. 0,6 DJP/ha.	na całej powierzchni	Co roku w terminie maj-październik.	7 rocznie	Właściciel lub posiadacz obszaru na podstawie porozumienia zawartego z organem sprawującym nadzór na obszarach Natura 2000 albo na podstawie zobowiązania podjętego w związku z korzystaniem z programów wsparcia z tytułu dochodowości
Nr	Działania dotyczące monitoringu realizacji działań ochronnych					
C1	Monitoring na stałych powierzchniach	Zgodnie z metodą GIOŚ 1 transekt	transekt 1 - 20x100 m punkt środkowy początku transektu N 51 12 23.91; E 23 24 08.32,	Czerwiec lipiec, co najmniej co 4 lata	0,5 w roku prowadzenia	Właściciel lub posiadacz obszaru na podstawie porozumienia zawartego z

					punkt środkowy końca transektu N 51 12 24.55; E 23 24 13.38			organem sprawującym nadzór na obszarach Natura 2000 albo na podstawie zobowiązania podjętego w związku z korzystaniem z programów wsparcia z tytułu dochodowości
		Nr	Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony					
2	Kod i nazwa 2249 Dziewięciśil popłocholistny	Nr	Działania związane z ochroną czynną					
		A1	Usuwanie krzewów	Usuwanie zakrzewień <i>Prunus spinosa</i> , <i>Cornus sanguinea</i> , <i>Viburnum opulus</i> – z pozostawieniem kilku niewielkich płątów zakrzewień (mozaika siedlisk).	miejsca działań wskazane na mapie (2 ha – wycinki a -do wykonania w zimie, 1 ha wycinki do wykonania w lecie)	XI-III i VII-VIII kontrola i poprawki działań co 2-3 lata	6 rocznie – kontrole i poprawki	Właściciel lub posiadacz obszaru na podstawie porozumienia zawartego z organem sprawującym nadzór na obszarach Natura 2000 albo na podstawie zobowiązania podjętego w związku z korzystaniem z programów wsparcia z tytułu dochodowości
		A2	Odsłanianie powierzchni gleby	działanie fakultatywne: Odsłanianie powierzchni gleby i kamienistego podłoża (zdzieranie darni w celu stworzenie dogodnych warunków do kiełkowania siewek),	punktowo, łącznie na powierzchni 10 m ² rocznie	VII	0,5	Właściciel lub posiadacz obszaru na podstawie porozumienia zawartego z organem sprawującym nadzór na obszarach Natura 2000 albo na podstawie zobowiązania podjętego w związku z korzystaniem z programów wsparcia z tytułu dochodowości

		A3		działanie fakultatywne: Wykaszenie – co 2 lub 3 lata, w jednym roku ok. 2 ha, pół powierzchni obszaru, w kolejnym roku następne 2 ha	miejsca działań wskazane na mapie	IX-X	3 w roku wykonywania zabiegów	Właściciel lub posiadacz obszaru na podstawie porozumienia zawartego z organem sprawującym nadzór na obszarach Natura 2000 albo na podstawie zobowiązania podjętego w związku z korzystaniem z programów wsparcia z tytułu dochodowości
		Nr	Działania związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania					
		B1	Przywrócenie ekstensywnego wypasu (działanie fakultatywne)	Koszarowy wypas. Obsada zwierząt max. 0,6 DJP/ha.	na całej powierzchni	Co roku w terminie maj-październik	7 rocznie	Właściciel lub posiadacz obszaru na podstawie porozumienia zawartego z organem sprawującym nadzór na obszarach Natura 2000 albo na podstawie zobowiązania podjętego w związku z korzystaniem z programów wsparcia z tytułu dochodowości
		Nr	Działania dotyczące monitoringu realizacji działań ochronnych					
		C1	Monitoring na stałych powierzchniach	Zgodnie z metodą GIOŚ 1 transekt: w murawie	transekt 1 - 20x100 m punkt środkowy początku transektu N 51 12 27.15; E 23 24 09.48, punkt środkowy końca transektu N 51 12 27.54; E 23 24 14.57	Czerwiec lipiec, co najmniej co 4 lata	0,5 w roku prowadzenia	Właściciel lub posiadacz obszaru na podstawie porozumienia zawartego z organem sprawującym nadzór na obszarach Natura 2000 albo na podstawie zobowiązania podjętego w związku z korzystaniem z programów wsparcia z

								tytułu dochodowości
		Nr	Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony					

Murawy kserotermiczne są siedliskami półnaturalnymi utrzymującymi się dzięki działalności człowieka, po zaprzestaniu użytkowania ulegają sukcesji stąd konieczność przywrócenia wypasu bądź podejmowanie innych działań zapobiegających przechodzenie muraw w zbiorowiska zaroślowe i leśne: karczowanie, wycinanie krzewów i koszenie. Dziewięćsił popłocholistny do kiełkowania wymaga dobrego nasłonecznienia, preferuje siedliska inicjalne, kamieniste – proponowane zabiegi odświeżania gleby mają na celu stworzenie dobrych warunków do wzrostu tego gatunku.

7. Ustalenie działań w zakresie monitoringu stanu ochrony przedmiotów ochrony

L.p.	Przedmiot ochrony	Cel	Parametr	Wskaźnik	Zakres prac monitoringowych	Terminy/ częstotliwość	Miejsce	Podmiot odpowiedzialny	Szacowany koszt (w tys. zł)
1	6210-3	Przywrócenie właściwego stanu ochrony i arealu muraw kserotermicznych – optymalnie w warunkach ekstensywnej gospodarki pasterskiej.	Struktura i funkcje	Gatunki charakterystyczne	Wykonanie zdjęć fitosocjologicznych płatów siedliska w stałych miejscach zarejestrowanych urządzeniem GPS (po 3 punkty badawcze w płatach objętych monitoringiem).	Co 4 lata	1 losowo wybrany płat lub proponowany transekt	RDOŚ	2
				Udział gatunków krzewów i drzew					
				Ekspansywne gatunki roślin zielnych					
				Powierzchnia siedliska					
2	6210-3	Zahamowanie rozprzestrzeniania się roślinności zaroślowej w płacie.	Struktura i funkcje	Gatunki krzewów i drzew	j.w. Oceny zgodnie z wytycznymi GIOŚ	Co 4 lata	1 losowo wybrany płat lub proponowany transekt	RDOŚ	2
				Udział gatunków krzewów i drzew					
				Powierzchnia siedliska					
3	2249	Utrzymanie stanu populacji i zwiększenie powierzchni	Populacja i siedlisko	Liczebność	j.w. Oceny zgodnie z wytycznymi GIOŚ	Co 4 lata	1 losowo wybrany płat lub proponowany	RDOŚ	2
				Struktura wiekowa					
				Stan zdrowotny					

		siedliska	Powierzchnia potencjalnego siedliska gatunku		transekt		
			Powierzchnia zajętego siedliska gatunku				
			Fragmentacja siedliska				
			Stopień zarośnięcia siedliska przez roślinność krzewiastą i drzewiastą				
			ocienienie				
			Gatunki ekspansywne roślin zielnych				
			Miejsca do kiełkowania				

Monitoring zgodnie z metodyką GIOŚ: transekty o powierzchni 200 m², w obrębie których należy wykonać 3 zdjęcia fitosocjologiczne, ponadto ocenić pokrycie warstwy B, obecność rodzimych i obcych gatunków ekspansywnych. W przypadku *Carlina onopordifolia* oprócz jakości siedliska oceniana jest liczebność i struktura populacji. Powtarzanie monitoringu co 4 lata pozwoli wskazać kierunki zmian poszczególnych parametrów, ocenić skuteczność podjętych działań.

8. Wskazania do dokumentów planistycznych

L.p.	Dokumentacja planistyczna	Wskazania do zmian w dokumentach planistycznych niezbędne do utrzymania bądź odtworzenia właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000 (Art. 28 ust 10 pkt 5 ustawy o ochronie przyrody)
1	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, przyjęty uchwałą Rady Gminy nr xx/120/2004 z dnia 13.07.2004 r	Wskazać obszar, jako ostoja Natura 2000

9. Przeglądki sporządzenia planu ochrony

Brak wskazań

10. Projekt weryfikacji SDF obszaru i jego granic

W załączeniu projekt SDF

L.p.	Zapis SDF	Proponowany zapis SDF	Uzasadnienie do zmiany
1	Punkt 3.2.g 1902 <i>Cypripedium calceolus</i> , <10, D	Usunąć zapis	Od kilkunastu lat gatunek nie obserwowany, prawdopodobnie wyginął. Błędnie podany, nie występował w momencie tworzenia obszaru
2	Punkt 3.3 <i>Melaphyrum cristatum</i>	Usunąć zapis	Stanowisko nie potwierdzone, Błędnie podany, nie występował w momencie tworzenia obszaru

L.p.	Proponowany przebieg granicy na tle istniejących granic obszaru	Uzasadnienie do zmiany
	Plik PDF mapy i wektorowa warstwa informacyjna GIS w załączeniu	Zgodnie z granicami wydzielonej działki ewidencyjnej nr 381

11. Zestawienie uwag i wniosków

l.p.	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Sposób rozpatrzenia / odpowiedź
	Moduł A		
	Moduł B		
	Moduł C		

12. Literatura

1. Cmoluch Z. 1962. Badania nad fauną ryjkowców (*Coleoptera, Curculionidae*) roślinnych zespołów kserotermicznych południowo-wschodniej części Wyżyny Lubelskiej, Ann. UMCS. Sec. C, V. XVII, z. 1, s. 1-75,
2. Grądziel T. 2000. Charakterystyka geobotaniczna powierzchni objętych badaniami entomologicznymi. W: J. Łętowski (red.) Walory przyrodnicze Chełmskiego Parku Krajobrazowego i jego najbliższych okolic. Wyd. UMCS. Lublin. s. 89-105.
3. Izdebski K. 1959 Dziewięciśł popłocholistny nie ginie na Stawskiej Górze pod Chełmem, Chrońmy Przyr. Ojcz. R. 15 z. 2 s. 20-22
4. Izdebski K. 1958. Badania fitosocjologiczne i florystyczne w rezerwacie Stawska Góra pod Chełmem, Ann. UMCS, sec. C. V. XIII, s. 213-230,
5. Karo F. 1883 .Spis rzadszych krajowych roślin zebranych w latach 1881 i 1882 w okolicach Lublina oraz pod Stawską Górą pod Chełmem, Pam. Fizjograf. t. 3, Skibiński S. 1953 „Rezerwat dziewięciśłu popłocholistnego na Stawskiej Górze” Chrońmy. Przyr. Ojcz. Z. 3, s. 33-37
6. Poznańska Z. 1988, Zagrożenie i możliwości ochrony dziewięciśłu popłocholistnego *Carlina onopordifolia* w Polsce. Chrońmy Przyr.

Ojcz. 44,3:16-29

7. Poznańska Z. 1991. Stan populacji dziewięciśliu popłocholistnego *Carlina onopordifolia* Besler w Polsce w 1990 roku. Chrońmy Przyr. Ojczystą. 47(4): 48-53
8. Poznańska Z., 1991. *Carlina onopordifolia* Besser – the dynamics of its population in the course of succession of xerothermal swards and the problem of active ecological protection. Ochr. Przyr. 48:55-83
9. Kondracki J. 1998. Geografia regionalna Polski. Wyd. PWN, Warszawa.
10. Matuszkiewicz J.M. 1993. Krajobrazy roślinne i regiony geobotaniczne Polski. Wyd. PAN, Wrocław-Warszawa-Kraków
11. Rozwałka R. 2000. Pająki (*Araneae*) zespołu *Brachypodio-Teucrietum* rezerwatu „Stawska Góra” W: J. Łętowski (red.) Walory przyrodnicze Chełmskiego Parku Krajobrazowego i jego najbliższych okolic. Wyd. UMCS. Lublin. s. 89-105.

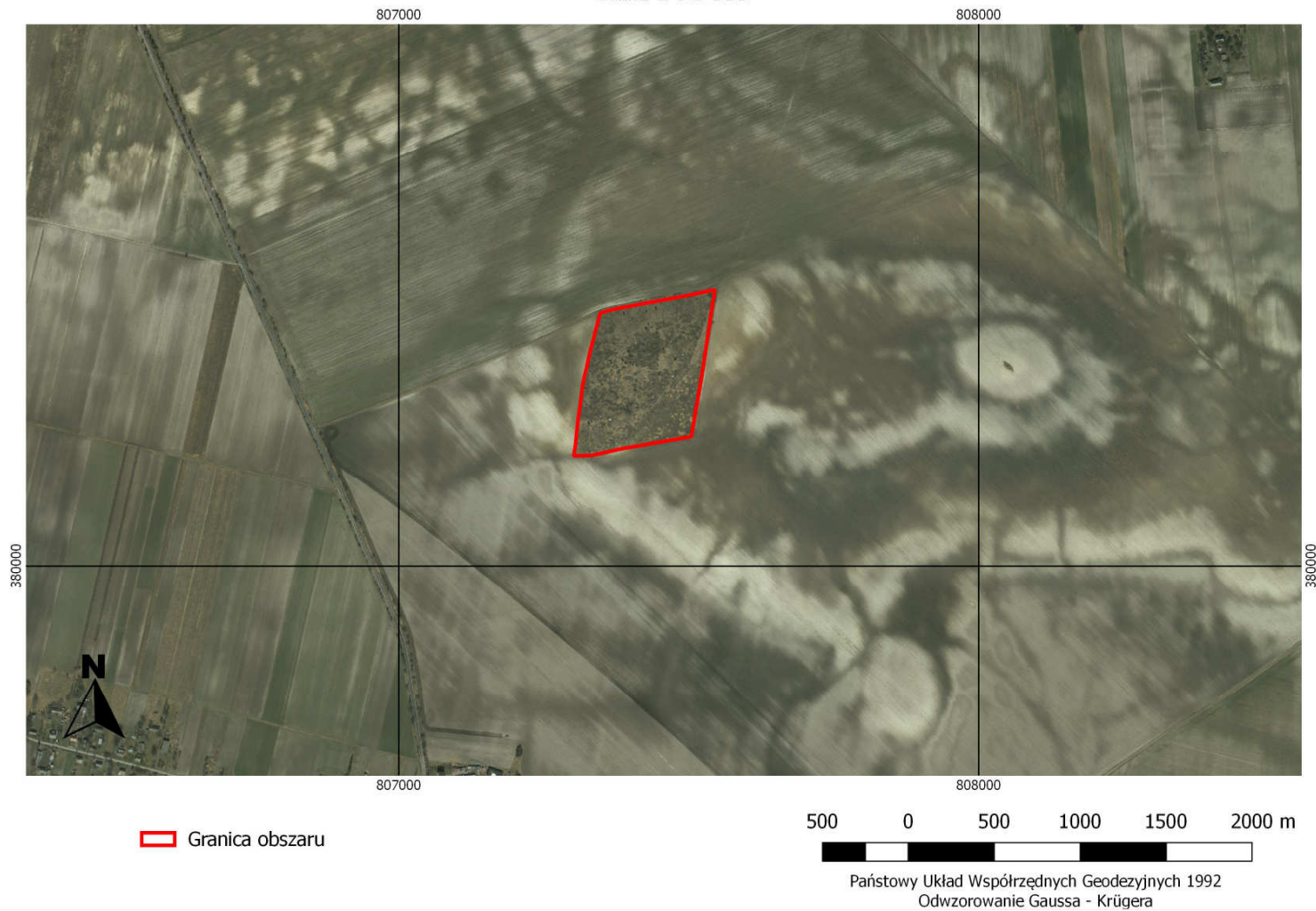
13. Zestawienie kodów GUID

Lp.	stanowisko	GUID 1	GUID 2
1	granica	{26646045-6e7c-485d-933d-14aafe673253}	
2	6210	{f0a7a37e-da7e-4cb4-be3c-06ee51020073}	{e129af8f-aca6-43ce-83cf-bd76ef9cbf6f}
3	1902	{54d70e1f-db24-457d-b35d-5a7ea4926a88}	{ffac9dc1-5206-4e4e-9563-5f4b256742e0}

14. Załączniki

Mapa obszaru Natura 2000 Stawska Góra PLH060018

Skala 1 : 8 000

STANDARDOWY FORMULARZ DANYCH
dla obszarów specjalnej ochrony (OSO), proponowanych obszarów o znaczeniu
wspólnotowym (pOZW),
obszarów o znaczeniu wspólnotowym (OZW) oraz specjalnych obszarów ochrony (SOO)

1. IDENTYFIKACJA OBSZARU

1.1. Typ

B

1.2. Kod obszaru

P	L	H	0	6	0	0	18
---	---	---	---	---	---	---	----

1.3. Nazwa obszaru:

Stawska Góra

**1.4. Data opracowania
aktualizacji**

2	0	0	2	0	7
R	R	R	R	M	M

1.5. Data

2	0	1	3	0	1
R	R	R	R	M	M

1.6. Instytucja lub osoba przygotowująca wniosek

Nazwisko/Organizacja:.....

Adres:

Adres e-mail:

1.7. Daty wskazania oraz objęcia formą ochrony/klasyfikacji terenu

Data zaklasyfikowania obszaru jako OSO:

R	R	R	R	M	M

Krajowe odniesienie prawne dla formy ochrony OSO

--

Data zaproponowania obszaru jako OZW:

2	0	0	4	0	4
R	R	R	R	M	M

Data zatwierdzenia obszaru jako OZW (*):

2	0	0	7	1	1
R	R	R	R	M	M

Data objęcia terenu formą ochrony SOO:

R	R	R	R	M	M

Krajowe odniesienie prawne dla formy ochrony SOO:

--

Wyjaśnienia (**):

.....

.....

.....

.....

.....

.....

(*) Pole opcjonalne, data jest potwierdzana w momencie udokumentowania OZW przez DG ds. Środowiska (data przyjęcia odpowiedniego wykazu unijnego)

(**) Pole opcjonalne, wyjaśnienia można podać np. w odniesieniu do dat zaklasyfikowania lub objęcia formami ochrony terenów składających się z pierwotnie odrębnych OSO lub OZW.

2. POŁOŻENIE OBSZARU

2.1. Położenie centralnego punktu obszaru [wartości dziesiętne stopni]

Długość geograficzna

E 23 24 10

Szerokość geograficzna

N 51 12 54

2.2 Powierzchnia [ha]:

4,90

2.3. Obszar morski [%]:

2.4. Długość obszaru [km]:

2.5. Kod i nazwa regionu administracyjnego:

Kod poziomu NUTS 2

Nazwa regionu

P	L	3	1	2

Kontynentalny region biogeograficzny

2.7. Region biogeograficzny:

☐	Alpejski (... % (*))	☐	Borealny (... %)	☐	Śródziemnomorski (... %)
☐	Atlantycki (... %)	☐	Kontynentalny 100%	☐	Panoński (... %)
☐	Czarnomorski (... %)	☐	Makaronezyjski (... %)	☐	Stepowy (... %)

Dodatkowe informacje na temat regionów morskich (**)

☐	Morski atlantycki (... %)	☐	Morski śródziemnomorski (... %)
☐	Morski czarnomorski (... %)	☐	Morski makaronezyjski (... %)
☐	Morski bałtycki (... %)		

(*) Jeśli teren jest zlokalizowany w większej liczbie regionów niż jeden, należy podać (opcjonalnie) wartość procentową pokrycia w odniesieniu do danego regionu.

(**) Wskazanie regionów morskich wynika z przyczyn praktycznych/technicznych i dotyczy tych państw członkowskich, w których jeden lądowy obszar biogeograficzny z dwoma regionami morskimi.

3. INFORMACJE PRZYRODNICZE

3.1. Typy siedlisk przyrodniczych występujących na terenie obszaru i ocena znaczenia obszaru dla tych siedlisk:

Typy siedlisk wymienione w załączniku I						Ocena obszaru			
Kod	PF	NP	Pokrycie [ha]	Jaskinie [liczba]	Jakość danych	AIBICID	AIBIC		
						Reprezentatywność	Powierzchnia względna	Stan zachowania	Ocena ogólna
6210			4,5		G	A	C	B	B

PF: dla typów siedlisk, do których mogą odnosić się zarówno formy priorytetowe, jak i niepriorytetowe (6210, 7130, 9430) należy wpisać „x” w kolumnie PF celem wskazania formy priorytetowej.

NP: jeśli dany typ siedliska nie istnieje już na danym terenie, należy wpisać „x” (opcjonalnie).

Pokrycie: można wpisywać z dokładnością do wartości dziesiętnych.

Jaskinie: w przypadku siedlisk typu 8310 i 8330 (jaskinie) należy podać liczbę jaskiń, jeśli nie są dostępne szacunkowe dane na temat powierzchni.

Jakość danych: G = „wysoka” (np. na podstawie badań); M = „przeciętna” (np. na podstawie częściowych danych i ekstrapolacji); P = „niska” (np. zgrubne dane szacunkowe).

3.2. Gatunki objęte art. 4 dyrektywy 2009/147/WE i gatunki wymienione w załączniku II do dyrektywy 92/43/EWG oraz ocena znaczenia obszaru dla tych gatunków

Gatunek					Populacja na obszarze						Ocena obszaru			
Grupa	Kod	Nazwa naukowa	S	NP	Typ	Wielkość		Jednostka	Kategoria	Jakość danych	AIBICID	AIBIC		
						Min	Maks		CIRIVIP		Populacja	Stan zachowania	Izolacja	Ogólnie
P	2249	Carlina onopordifolia			p	5000	5000	i		G	A	B	A	A
P	1902	Cypripedium calceolus		X	p	DD	DD	i		P	D			

Grupa: A = płazy, B = ptaki, F= ryby, I = bezkręgowce, M = ssaki, P = rośliny, R = gady.

S: jeśli dane o gatunku są szczególnie chronione i nie mogą być udostępnione publicznie, należy wpisać „tak”.

NP: jeśli dany gatunek nie występuje już na danym terenie, należy wpisać „x” (opcjonalnie).

Typ: p = osiadłe, r = wydające potomstwo, c = przelotne, w = zimujące (w przypadku roślin i gatunków niemigrujących należy użyć terminu „osiadłe”).

Jednostka: i = osobniki pojedyncze, p = pary lub inne jednostki według standardowego wykazu jednostek i kodów zgodnego ze sprawozdawczością na podstawie art. 12 i 17 (zobacz portal referencyjny).

Kategorie liczebności (kategoria): C = powszechne, R = rzadkie, V =bardzo rzadkie, P = obecne – wypełnić, jeżeli brak jest danych (DD), lub jako uzupełnienie informacji o wielkości populacji.

Jakość danych: G = „wysoka” (np. na podstawie badań), M = „przeciętna” (np. na podstawie częściowych danych i ekstrapolacji), P = „niska” (np. zgrubne dane szacunkowe), DD = brak danych (kategorię tę należy stosować wyłącznie, jeśli nie da się dokonać zgrubnej oceny wielkości populacji – w takiej sytuacji można pozostawiać puste pole dotyczące wielkości populacji, jednak pole „Kategorie liczebności” musi być wypełnione).

3.3. Inne ważne gatunki fauny i flory (opcjonalnie)

Gatunek					Populacja na obszarze				Motywacja					
Grupa	KOD	Nazwa naukowa	S	NP	Wielkość		Jednostka	Kategoria	Gatunki wymienione w załączniku		Inne kategorie			
					Min	Maks		CIRIVIP	IV	V	A	B	C	D
P		Adonis vernalis					I	C						x
P		Anemone sylvestris					I	C						x
P		Cerasus fruticosa					I	R			x			
P		Carlina acaulis					I	R						x
P		Senecio macrohyllus					I	V			x			
P		Aster amellus					I	C						x
P		Primula veris					I	C						x
P		Gentiana cruciata					I	R						x
p		Campanula sibirica					i	R						x
p		Aquilegia vulgaris		x			i	R			x			
p		Melaphyrum cristatum		x			i	R						x

Grupa: A = płazy, B = ptaki, F = ryby, Fu = grzyby, I = bezkręgowce, L = porosty, M = ssaki, P = rośliny, R = gady.

KOD: w odniesieniu do ptaków z gatunków wymienionych w załączniku IV i V należy zastosować nazwę naukową oraz kod podany na portalu referencyjnym.

S: jeśli dane o gatunku są szczególnie chronione i nie mogą być udostępnione publicznie, należy wpisać „tak”.

NP: jeśli dany gatunek nie występuje już na danym terenie, należy wpisać „x” (opcjonalnie).

Jednostka: i = osobniki pojedyncze, p = pary lub inne jednostki według standardowego wykazu jednostek i kodów zgodnego ze sprawozdawczością na podstawie art. 12 i 17 (zobacz portal referencyjny).

Kategoria: kategorie liczebności (kategoria): C = powszechne, R = rzadkie, V = bardzo rzadkie, P = występuje.

Kategorie motywacji: IV, V: gatunki z załączników do dyrektywy siedliskowej, A: dane z Krajowej Czerwonej Listy, B: gatunki endemiczne, C: konwencje międzynarodowe, D: inne powody

4. OPIS OBSZARU

4.1. Ogólna charakterystyka obszaru:

Kod	Klasa siedliska przyrodniczego	Pokrycie [%]
6210	N09	90
	N08	10
Ogółem pokrycia siedliska przyrodniczego		100%

Dodatkowa charakterystyka obszaru:

Obszar położony jest ok. 8 km na północny-zachód od Chełma i 1,5 km na północ od wsi Staw. Zgodnie z podziałem fizjograficznym znajduje się w mezoregionie Pagórów Chełmskich należących do regionu Polesia Wołyńskiego. Krajobraz Pagórów tworzą charakterystyczne, porozrzucane wzgórza ostańcowe zbudowane ze skał wapiennych pochodzących z różnych okresów geologicznych. Omawiany obszar zajmuje fragment wierzchołki jednego z wzniesień zwanego Górą Czubatą i w całości pokrywa się z powierzchnią rezerwatu florystycznego utworzonego w celu ochrony roślinności stepowej. Powierzchnia rezerwatu wynosi 4,9 ha, a jego największą osobliwością jest dziewięsiś popłocholistny, który ma tu jedno z nielicznych znanych w Polsce stanowisk.

Wraz z dziewięsiś popłocholistnym w rezerwacie ochronie podlegają inne ciepłolubne i kalcyfilne gatunki stepowe budujące murawy kserotermiczne. Same murawy, ze względu na dużą antropopresję nie tworzą tu typowych murawowych zespołów roślinnych, jednak cechują się dużym bogactwem gatunkowym. Łącznie na terenie rezerwatu stwierdzono występowanie 210 gatunków roślin. Wśród nich 30 należy do gatunków rzadkich: 8 objętych jest ochroną ścisłą (dziewięsiś popłocholistny i bezłodygowy, miłek wiosenny, zawilec wielkokwiatowy, aster gawędka, orlik pospolity, wiśnia karłowata, goryczka krzyżowa), 3 ochroną częściową (pierzchnica lekarska, kalina koralowa i kruszyna pospolita). Ponadto, wiśnia karłowata, dziewięsiś popłocholistny i starzec wielkolistny wpisane zostały do "Polskiej Czerwonej Księgi Roślin".

Murawom kserotermicznym towarzyszy bogata fauna. Z tego niewielkiego terenu wykazano 600 gatunków z różnych grup systematycznych. Spośród nich 27 wpisanych jest na „Czerwona listę zwierząt ginących i zagrożonych”. Najbogatszą w gatunki grupą są bezkręgowce, wśród których najlepiej zbadane są motyle. Na terenie rezerwatu zaobserwowano ponad 300 gatunków motyli. Dwa z nich objęte są ochroną: paź królowej i postojak wieśniakowiec, liczne należą do rzadkich, posiadających zaledwie kilka stanowisk w Polsce. Większość z rzadkich gatunków bezkręgowców występujących w rezerwacie ma ograniczone możliwości rozprzestrzeniania się, a zachowały się w nim tylko dzięki ciągłości istnienia odpowiednich dla nich mikrosiedlisk o charakterze stepowym.

4.2. Jakość i znaczenie

W obszarze występują bogate gatunkowo murawy kserotermiczne (6210): reprezentatywność B: w obszarze nie wykształcają się wzorcowe zespoły roślinne lecz typowe dla Lubelszczyzny zbiorowiska z *Brachypodium pinnatum* i *Teucrium chamaedrys*, będące prawdopodobnie zubożałą formą *Inuletum ensifoliae* oraz zbiorowiska o charakterze inicjalnym z dużym udziałem *Anemone sylvestris* i *Aster amellus* (Grądziel 2000).
Powierzchnia względna C: siedlisko zajmuje mniej niż 2% w stosunku do całkowitej powierzchni pokrytej przez ten typ siedliska w obrębie terytorium państwa
Stan zachowania B: zachowanie struktury II (dobrze zachowana) oraz zachowanie funkcji II (średnie lub niekorzystne perspektywy) przy możliwości odtworzenia I (odtworzenie łatwe); murawy zarastają przez krzewy
ocena ogólna: B dobra, murawa od dawna objęta ochroną rezerwatową, ważne siedlisko rzadkich gatunków roślin i zwierząt (Grądziel, Pałka 1994)

2249 *Carlina onopordifolia*

Populacja A : populacja liczna, stanowi powyżej 15% populacji krajowej

Stan zachowania B: elementy siedliska dobrze zachowane

Izolacja A populacja izolowana

Ocena ogólna A znakomita

stanowisko obserwowane od 1880 roku (Karo F. 1883, Skibiński S. 1953, Izdebski 1958, 1959, Poznańska 1978, 1988, 1991) liczba osobników w populacji bardzo zmienna np. w 1880- 600 osobników, w 1883 – 30 (kwitnących), w 1952- 28, w 1958 – 108,– w późniejszych latach liczebność populacji powiększała się (Poznańska 1988) obecnie wielkość populacji szacuje się ok. 5000 osobników

1902 *Cypripedium calceolus* – gatunek podawany na tym stanowisku w literaturze z lat 50-tych (Izdebski 1958), w późniejszym okresie nie potwierdzony. Prawdopodobnie nie występował na tym terenie w momencie tworzenia obszaru Natura 2000

Senecio macrohyllus – na terenie obszaru roślinie kilka osobników gatunku, wymieniony na krajowej czerwonej liście;

Cerasus fruticosa - gatunek nielicznie występujący na terenie obszaru, wymieniony na krajowej czerwonej liście;

Adonis vernalis – gatunek dość licznie występujący na terenie obszaru, w Polsce objęty ochroną prawną

Anemone sylvestris – gatunek dość licznie występujący na terenie obszaru, w Polsce objęty ochroną prawną

Primula veris – gatunek dość licznie występujący na terenie obszaru, w Polsce objęty ochroną prawną

Aster amellus – gatunek dość licznie występujący na terenie obszaru, w Polsce objęty ochroną prawną

Gentiana cruciata – gatunek nielicznie występujący na terenie obszaru w Polsce objęty ochroną prawną

Carlina acaulis – gatunek nielicznie występujący na terenie obszaru, w Polsce objęty ochroną prawną

Campanula sibirica - gatunek nielicznie występujący na terenie obszaru, w Polsce objęty ochroną prawną

Aquilegia vulgaris – gatunek nie potwierdzony, prawdopodobnie nie występował na tym terenie w momencie tworzenia obszaru Natura 2000

Melaphyrum cristatum - gatunek nie potwierdzony, prawdopodobnie nie występował na tym terenie w momencie tworzenia obszaru Natura 2000

4.3. Zagrożenia, presje i działania mające wpływ na obszar

Najważniejsze oddziaływania i działalność mające duży wpływ na obszar

Oddziaływania negatywne				Oddziaływania pozytywne			
Pozio m	Zagrożeń ia i presje [kod]	Zanieczyszczen ia (opcjonalnie) [kod]	Wewnętrzne/ Zewnętrzne (i l o l b)	Pozio m	Działania, zarządzen ie [kod]	Zanieczyszczen ia (opcjonalnie) [kod]	Wewnętrzne/ Zewnętrzne (i l o l b)
H	K02		i	H			
H				H			
H				H			
H				H			
H				H			

Oddziaływania negatywne				Oddziaływania pozytywne			
Pozio m	Zagrożeń ia i presje [kod]	Zanieczyszcze nia (opcjonalnie) [kod]	Wewnętrzne / zewewnętrzne (i l o l b)	Pozio m	Działania, zarządzeni e [kod]	Zanieczyszcze nia (opcjonalnie) [kod]	Wewnę trzne/ zewnętr zne (i l o l b)
M	G01.02		i				
L	A08		o				
L	F04.01		i				
M	H07		i				
M	K04.01		i				

Dalsze istotne oddziaływania mające średni/mały wpływ na obszar

Poziom: H = wysoki, M = średni, L = niski

Zanieczyszczenie: N = stosowanie azotu, P = stosowanie fosforu/fosforanów, A = stosowanie kwasów/zakwaszenie, T = toksyczne chemikalia nieorganiczne, O = toksyczne chemikalia organiczne, X = zanieczyszczenia mieszane.

i = wewnętrzne, o = zewnętrzne, b = jednocześnie.

4.4. Własność (opcjonalnie)

Typ		[%]
Publiczna	Krajowa/federalna	
	Kraj związkowy/ województwo	
	Lokalna/gminna	100
	Inna publiczna	
Własność łączna lub współwłasność		
Prywatna		
Nieznana		
Suma		100%

4.5. Dokumentacja (opcjonalnie)

Karo F. 1883 .Spis rzadszych krajowych roślin zebranych w latach 1881 i 1882 w okolicach Lublina oraz pod Stawską Górą pod Chełmem, Pam. Fizjograf. t. 3,
Skibiński S. 1953 „Rezerwat dziewięcisiu popłocholistnego na Stawskiej Górze” Chrońmy. Przyr. Ojcz. Z. 3, s. 33-37
Izdebski K.1958. Badania fitosocjologiczne i florystyczne w rezerwacie Stawska Góra pod Chełmem, Ann. UMCS, sec. C. V. XIII, s. 213-230,
Izdebski K. 1959 Dziewięcisiu popłocholistny nie ginie na Stawskiej Górze pod Chełmem, Chrońmy Przyr. Ojcz. R. 15 z. 2 s. 20-22
Poznańska Z. 1988, Zagrożenie i możliwości ochrony dziewięcisiu popłocholistnego

Carlina onopordifolia w Polsce. Chrońmy Przyr. Ojcz. 44,3:16-29
Poznańska Z. 1991. Stan populacji dziewięciśliu popłocholistnego *Carlina onopordifolia* Besler w Polsce w 1990 roku. Chrońmy Przyr. Ojczystą. 47(4): 48-53
Poznańska Z., 1991. *Carlina onopordifolia* Besser – the dynamics of its population in the course of succession of xerothermal swards and the problem of active ecological protection. Ochr. Przyr. 48:55-83
Grądział T. 2000. Charakterystyka geobotaniczna powierzchni objętych badaniami entomologicznymi. W: J. Łętowski (red.) Walory przyrodnicze Chełmskiego Parku Krajobrazowego i jego najbliższych okolic. Wyd. UMCS. Lublin. s. 89-105.
Cmoluch Z. 1962. Badania nad fauną ryjkowców (*Coleoptera, Curculionidae*) roślinnych zespołów kserotermicznych południowo-wschodniej części Wyżyny Lubelskiej, Ann. UMCS. Sec. C, V. XVII, z. 1, s. 1-75.
Rozwałka R. 2000. Pająki (*Araneae*) zespołu *Brachypodio-Teucrietum* rezerwatu „Stawska Góra” W: J. Łętowski (red.) Walory przyrodnicze Chełmskiego Parku Krajobrazowego i jego najbliższych okolic. Wyd. UMCS. Lublin. s. 89-105.
Denysiuk Z., Chmura D., Adamski P. 2009. Perspectives of the protection of *Carlina onopordifolia* BESSER in Poland. Rocznik Akademii Rolniczej w Poznaniu 388: 23-27.
Grądział T. Pałka K. Waloryzacja przyrodnicza rezerwatu Stawska Góra w woj. Chełmskim, Wydział Ochrony Środowiska Urzędu Wojewódzkiego w Chełmie, Lublin 1994, msc
Urban D., Grzywaczewski G., Pałka K., Wójciak J., Dobrowolski R., Różyc P. Inwentaryzacja przyrodnicza gminy Chełm, Lublin 1998, msc

Link(-i):

5. STATUS OCHRONY OBSZARU (OPCJONALNIE)

5.1. Istniejące formy ochrony na poziomie krajowym i regionalnym:

Kod				Pokrycie [%]	Kod				Pokrycie [%]	Kod				Pokrycie [%]		
P	L	0	2	1 0 0												

5.2. Powiązanie opisanego obszaru z innymi formami ochrony:

na poziomie krajowym lub regionalnym:

Kod rodzaju	Nazwa terenu	Rodzaj	Pokrycie [%]
P L 0 2	Stawska Góra	=	1 0 0

na poziomie międzynarodowym:

Rodzaj	Nazwa obszaru	Rodzaj	Pokrycie [%]
Konwencja ramsarska	1		

	2				
	3				
	4				
Rezerwat biogenetyczny	1				
	2				
	3				
Eurodiploma	-				
Rezerwat biosfery	-				
Konwencja barcelońska	-				
Konwencja bukaresztańska	-				
Teren zaliczany do dziedzictwa światowego	-				
HELCOM	-				
OSPAR	-				
Morski obszar chroniony	-				
Inne	-				

5.2. Forma ochrony

--

6. ZARZĄDZANIE OBSZAREM

6.1. Organ lub organy odpowiedzialne za zarządzanie obszarem:

Organizacja:
Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Lublinie
Adres: ul. Bazylianówka 46, 20-144 Lublin
Adres e-mail: sekretariat@rdos.lublin.pl

6.2. Plan(-y) zarządzania:

Aktualny plan zarządzania istnieje:

☐ Tak

Nazwa: _____

Link: _____

Nazwa: _____

Link: _____

☒ Nie, ale jest w przygotowaniu

Nie

6.3. Środki ochrony (opcjonalnie)

Działania mające na celu zapobieganie sukcesji

7. MAPA OBSZARU

Nr ID INSPIRE:

Mapa załączona jako plik PDF w formacie elektronicznym (opcjonalnie)

☐ Tak ☐ Nie

Odniesienie lub odniesienia do oryginalnej mapy wykorzystanej przy digitalizacji granic elektronicznych (opcjonalnie)

[illegible]

KARTA OBSERWACJI

Stan ochrony siedliska przyrodniczego 6210 w obszarze PLH 060018				
Parametr		Opis stanu siedliska w obszarze	Ocena	
Powierzchnia siedliska w obszarze		Siedlisko zajmuje 4,5 ha, tj. 90 % powierzchni obszaru, tworzy mozaikę z zaroślami.	U1	
Specyficzna struktura i funkcje (łącznie z typowymi gatunkami)	Charakterystyczna kombinacja florystyczna	Dobrze wykształcone zbiorowiska murawowe występują w centralnej części obszaru, na krańcach południowowschodnim i północnym, na ugorach, nie wykształciły się typowe zespoły muraw kserotermicznych. W zbiorowiskach na gruntach porolnych dominują: zawilec wielkokwiatowy <i>Anemone sylvestris</i> , aster gawędka <i>Aster amellus</i> , kłosownica pierzasta <i>Brachypodium pinnatum</i> , pszeniec różowy <i>Melampyrum arvense</i> oraz dziewięciśł popłocholistny <i>Carlina onopordifolia</i> . W centralnej części obszaru wykształca się zubożała, bardziej mezofilna postać <i>Inuletum ensifoliae</i> z dominującą kłosownicą pierzastą <i>Brachypodium pinnatum</i> . Inne typowe gatunki to: aster gawędka <i>Aster amellus</i> , miłek wiosenny <i>Adonis vernalis</i> , leniec pospolity <i>Thesium linophyllum</i> , ożanka właściwa <i>Teucrium chamaedrys</i> , zawilec wielkokwiatowy <i>Anemone sylvestris</i> , marzanka pagórkowata i barwierska <i>Asperula cynanchica</i> i <i>A. tinctoria</i> , lebiódka pospolita <i>Origanum vulgare</i> , fiołek kosmaty <i>Viola hirta</i>	U1	U2
	Obce gatunki inwazyjne	brak	FV	
	Gatunki ekspansywne roślin zielnych	Trzcinniki piaskowy <i>Calamagrostis epigejos</i>	U1	
	Ekspansja krzewów i podrostu drzew	Zagrożeniem przede wszystkim są: Dereń świdwa <i>Cornus sanguinea</i> Kruszyna pospolita <i>Frangula alnus</i> Szakłak pospolity <i>Rhamnus catharticus</i> Kalina koralowa <i>Viburnum opulus</i> Śliwa tarnina <i>Prunus spinosa</i>	U2	
	Liczebność populacji gatunków storczykowatych	brak	XX	
	Liczba gatunków storczykowatych	brak	XX	
	Cenne elementy flory	Wiśnia karłowata <i>Cerasus fruticosa</i> , goryczka krzyżowa <i>Gentiana cruciata</i> , dziewięciśł popłocholistny <i>Carlina onopordifolia</i> , dziewięciśł bezłodygowy <i>Carlina acaulis</i> , zawilec wielkokwiatowy <i>Anemone sylvestris</i> , miłek wiosenny <i>Adonis vernalis</i> , aster gawędka <i>Aster amellus</i> , pierwiosnka lekarska <i>Primula veris</i> , starzec cienisty <i>Senecio macrophyllus</i>	FV	
	Struktura przestrzenna płatów siedliska	Płaty muraw tworzą mozaikę z zaroślami, w części południowowschodniej i północnej, występują większe płaty muraw wykształconych na ugorze.	U1	
	Zachowanie strefy ekotonalnej	Płaty muraw otoczone są krzewami bądź graniczą z polami uprawnymi – możliwość ekspansji gatunków synantropijnych. Cały obszar otoczony jest polami uprawnymi.	U2	
Perspektywy ochrony		Murawy mimo niewielkiej powierzchni i zagrożenia sukcesją są bogate w gatunki kserotermiczne. Głównym zagrożeniem jest naturalna sukcesja.	U1	

Proponowana lokalizacja powierzchni monitoringowej	transekt 20x100 m, początek: N 51 12 23.91; E 23 24 08.32, koniec: N 51 12 24.55; E 23 24 13.38	X	
Ocena ogólna	Powierzchnia siedliska o różnym stanie zachowania na obszarze	FV	30%
		U1	60%
		U2	10%

Stan zachowania gatunku 2249 w obszarze PLH 060018				
Parametr/Wskaźniki		Opis	Ocena	
populacja	Wielkość	ok. 4300 osobników	FV	FV
	Struktura wiekowa	Stosunek: siewek (2 liście) do osobników juvenilnych (3-4 liście w różyczce), do osobników wegetatywnych (więcej liści w różyczce) do osobników kwitnących wynosi 9:10:5:1 – populacja ustabilizowana	FV	
	Stan zdrowotny	Dobry, nie zaobserwowano uszkodzeń, pasożytów i in.	FV	
Siedlisko	Powierzchnia potencjalnego siedliska	ok. 2 ha – odłóg jeszcze nie zajęty przez <i>Carlina onopordifolia</i> i fragmenty obszaru zarośnięte krzewami	FV	U1
	Powierzchnia zajętego siedliska	Ok. 2 ha	FV	
	Fragmentacja siedliska	Płaty muraw tworzą mozaikę z zaroślami, w części południowowschodniej i północnej, występują większe płaty muraw wykształconych na ugorze.	U1	
	Stopień zarośnięcia siedliska przez roślinność drzewiastą i krzewiastą (dla siedlisk otwartych)	Murawa zarasta krzewami, w ok. 25-30%, ok. 25% obszaru (potencjalnego siedliska) jest całkowicie zarośnięta krzewami, zwarcie warstwy B osiąga tam blisko 100%	U1	
	ocienienie	Po zabiegach ochronnych dobre warunki świetlne	FV	
	Gatunki ekspansywne roślin zielnych	Miejscami kłosownica pierzasta <i>Brachypodium pinnatum</i> i jeżyna popielica <i>Rubus caesius</i>	FV	
	Miejsca do kiełkowania	Stosunkowo duże zwarcie runi i warstwy mszystej	U1	
Perspektywy ochrony		gatunek powinien przetrwać w dłuższej perspektywie czasowej.	FV	
Wykonywane zabiegi ochronne i ich skuteczność		W rezerwacie usuwano krzewy, sprzyja to zachowaniu <i>Carlina onopordifolia</i> .	FV	
Ocena globalna			U1	
Proponowana lokalizacja stanowiska monitoringowego		transekt 20x100 m, początek: N 51 12 27.15; E 23 24 09.48, koniec: N 51 12 27.54; E 23 24 14.57		

Kwietna murawa kserotermiczna w obszarze Natura 2000 „Stawska Góra” (fot. Piotr Chmielewski)

Dziewięsił popłocholistny (fot. Piotr Chmielewski)